

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๙/๒๕๖๔

วันที่ ๘ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
นายชุมพล จุลใส ที่ ๑ นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ ที่ ๒
นายอิสสระ สมชัย ที่ ๓ นายถาวร เสนเนียม ที่ ๔
นายณัฐพล ทีปสุวรรณ ที่ ๕ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

ตามคำร้องนี้ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ และมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องมีมติและคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) และความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๔ และผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) (๗) มาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) เนื่องจากศาลอาญามีคำพิพากษาลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันมีคำพิพากษา โดยศาลอาญาออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกาและขังผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ที่เรือนจำพิเศษ

๒๖๐

กรุงเทพมหานคร ให้ส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว
กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบวรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญ
มีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัยเฉพาะกรณีสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕
สิ้นสุดลง และให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

สำหรับการสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ หยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริง
ตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องว่าศาลอาญามีคำพิพากษาลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕
และคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓
และผู้ถูกร้องที่ ๕ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันมีคำพิพากษา กรณีปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง
จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ หยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔
จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และให้แจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ส่วนคำขอให้พิจารณาความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๔ และผู้ถูกร้องที่ ๕
สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีพระบรมราชโองการ
เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔ ประกาศว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ผู้ถูกร้องที่ ๔ พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
และผู้ถูกร้องที่ ๕ พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งไม่รับ
คำร้องเฉพาะกรณีความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๔ และผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงเฉพาะตัว

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ปรากฏว่า
ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดชุมพร
เขตเลือกตั้งที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง สังกัดพรรค
ประชาธิปัตย์ จังหวัดสงขลา เขตเลือกตั้งที่ ๖ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๕ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคพลังประชารัฐ ผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ
สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ศาลอาญามีคำพิพากษาในคดีอาญา
หมายเลขดำที่ อ ๒๔๗/๒๕๖๑ หมายเลขแดงที่ อ ๓๑๗/๒๕๖๑ ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓
และผู้ถูกร้องที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง
มาตรา ๒๑๕ วรรคสอง มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๕๘ มาตรา ๓๖๕ (๒) และ (๓) มาตรา ๓๖๒
และมาตรา ๓๖๔ และมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

๑๖๐

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง ลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๙ ปี ๒๔ เดือน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๗ ปี ๑๖ เดือน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๕ จำนวน ๖ ปี ๑๖ เดือน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๑๕ วรรคสอง มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๕๘ มาตรา ๓๖๕ (๒) และ (๓) มาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔ ลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๗ ปี และลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๔ จำนวน ๕ ปี ในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ศาลอาญามีคำสั่งให้ส่งศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาสั่ง และออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ส่งตัวผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ไปขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ในระหว่างอุทธรณ์ ศาลอาญาจึงมีหมายปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ...” มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔) ... (๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ...” และมาตรา ๙๖ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ... (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ ...” ในกรณีตามคำร้องนี้จึงหมายถึงสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ (๑) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล และ/หรือ (๒) ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

ในกรณีนี้ผู้ถูกร้องโต้แย้งดังนี้

(๑) มูลเหตุอันเป็นที่มาของการกระทำความผิดอาญาของผู้ถูกร้องมาจากการชุมนุม เพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยรับรองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุมดังปรากฏในคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญหลายคำสั่ง

เห็นว่า คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากเป็นกรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ คำสั่งดังกล่าวปรากฏถ้อยคำว่าแม้การชุมนุมเป็นการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็น

ทางการเมืองอันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ แต่หากการกระทำนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใด เป็นเรื่องที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องไปดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับรองการกระทำซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใดไว้ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง

(๒) คำสั่งศาลอาญาที่ส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาสั่งคำร้อง ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๕ การที่ศาลอาญาออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา และส่งตัวผู้ถูกร้องไปขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครในวันที่ ๒๔ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จึงไม่ใช่การคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖)

เห็นว่า การที่ศาลอาญาไม่ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องในระหว่างอุทธรณ์ โดยสั่งในคำร้องว่าส่งศาลอุทธรณ์พิจารณาสั่ง เป็นการใช้ดุลพินิจสั่งคำร้องในคดีของศาลอาญา โดยเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ (๔) ให้อำนาจไว้ เมื่อยังไม่มีคำสั่งศาลอุทธรณ์ให้ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ศาลอาญาจึงต้องออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา และส่งตัวผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ซึ่งต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุกไปขังที่เรือนจำเพื่อรอฟังคำสั่งศาลอุทธรณ์ อันเป็นการพิจารณาคดีที่อยู่ในขอบเขตการใช้อำนาจของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ และการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ถูกคุมขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จึงเป็นการถูกคุมขังโดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖)

(๓) เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ที่บัญญัติให้การคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอันเป็นเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องเป็นการถูกคุมขังจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะของผู้แทนปวงชนชาวไทยสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างเต็มที่ มีความประพฤติเป็นที่ยอมรับของสาธารณชนปราศจากเหตุหมิ่นมองในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ อันทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เกียรติและศักดิ์ศรีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสำคัญ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) จึงไม่ได้กำหนดเงื่อนไขว่าต้องเป็นการคุมขังจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

(๔) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ บัญญัติให้ความคุ้มกันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างสมัยประชุม การที่ศาลอาญานัดอ่านคำพิพากษาและออกหมายขังผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ไว้

๒๐

ระหว่างรอคำสั่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวของศาลอุทธรณ์เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะมาประชุมสภา

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ มุ่งคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะกรณี ที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา แต่ในกรณีที่การพิจารณาคดีของศาลเสร็จสิ้นจนมาถึงขั้นตอนการอ่าน คำพิพากษาย่อมไม่อาจอ้างความคุ้มครองกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ เมื่อมีการอ่านคำพิพากษา ศาลอาญาในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และการคุมขังผู้ถูกร้องตามหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ แม้จะอยู่ในระหว่างสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๖๓ ก็ตาม ก็ไม่ใช่กระบวนการพิจารณาคดีก่อนศาลชี้ขาดตัดสินคดี ศาลจึงสามารถอ่าน คำพิพากษาโดยไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่

(๕) เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๔) และ (๖) บัญญัติเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อควบคุมคุณสมบัติของบุคคลก่อน “วันสมัครรับเลือกตั้ง”

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ กำหนดเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไว้หลายกรณี เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และ (๖) กรณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล และถูกเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ระหว่างการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเหตุ ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นสิ้นสุดลงระหว่างการดำรงตำแหน่งได้ตามมาตรา ๑๐๑ (๖) มิใช่เป็นเพียงลักษณะต้องห้ามขณะที่ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

(๖) คดีที่ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) ต้องเป็นกรณีคดีถึงที่สุด

เห็นว่า เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิ เลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๒) ที่บัญญัติให้บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึง ที่สุดแล้วหรือไม่ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงมีความหมายชัดเจนแล้วว่าสมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยไม่ต้องให้คดีถึงที่สุดก่อน

(๗) การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากมีลักษณะต้องห้ามกรณีต้อง คำพิพากษาให้จำคุกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ต้องเป็นกรณีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะ มีการรอการลงโทษ” แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ใช้คำว่า “ต้อง คำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล” โดยไม่มีคำว่า “ถึงที่สุด” จึงมีความหมายว่า

๐๗๐

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกเท่านั้นโดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน กรณีของผู้ถูกร้องจึงตกอยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง โดยไม่จำต้องรอให้คดีถึงที่สุดแต่อย่างใด

ดังนั้น ข้อโต้แย้งดังกล่าวข้างต้นของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๕ ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา ผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ดังนี้

(๑) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) กล่าวคือสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก (ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่) และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล และกรณีถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๒) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) กล่าวคือสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก (ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่) และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

ข้อที่ต้องพิจารณาคือต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแล้ว สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งห้าหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งห้าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลง ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงและต้องดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ จึงให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญ

๒๖๗

อ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔

เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ สิ้นสุดลง ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔

สำหรับกรณีสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงนั้น เมื่อมีประกาศสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ให้ผู้มีชื่อในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคพลังประชารัฐเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ในวันดังกล่าวแล้ว จึงทำให้ไม่มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๕ ว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งห้าหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ - ๔ ว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(นายณกต เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ